

ADVIES

UITBREIDING DECRETALE OPDRACHT ECOOM
VOOR DE VERANKERING VAN HET STEUNPUNT
WERK EN DE RATIONALISERING VAN ONDER-
ZOEKSINSTRUMENTEN

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Adviesvraag	Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps-en innovatiebeleid, wat betreft een uitbreiding van de opdrachten van het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring
Adviesvrager	Zuhal Demir - Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk
Ontvangst adviesvraag	21 november 2025
Decretale opdracht	SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)
Goedkeuring raad	5 december 2025
Contactpersoon	An De Coen adcoen@serv.be

Mevrouw Zuhel DEMIR

Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Seven

Koning Albert II-Laan 7

B-1210 Sint-Joost-ten-Node

Uitbreiding decretale opdracht ECOOM voor de verankering van het Steunpunt Werk en de rationalisering van de onderzoeksinstrumenten

Mevrouw de minister

Op 24 november vroeg u de SERV om een spoedadvies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het W&I-decreet betreffende een uitbreiding van de opdrachten van het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM). Deze decretale wijziging is nodig voor de verankering van de opdrachten van het Steunpunt Werk in ECOOM vanaf 1 januari 2026. De huidige toekenning van het Steunpunt Werk loopt af op 31 december 2025. Ook de onderzoeksmiddelen van het VIONA-onderzoeksprogramma en het Expertisecentrum Innovatieve Leerwegen worden deels samengebracht in ECOOM.

De SERV verstrekt een positief advies over de uitbreiding van de decretale opdrachten van ECOOM. Daarnaast vraagt de SERV om te waken over de kwaliteit van de werking binnen het beperkt budgettair kader. De Vlaamse sociale partners formuleren ook vier complementaire kanalen om de doelmatigheid van de opdrachten samen te versterken via het governancemodel binnen de nieuwe structuur. Verder pleit de SERV ervoor om de decretale basis voor beleidsrelevant onderzoek te verbreden. De Vlaamse sociale partners stellen ook enkele vragen ter verduidelijking m.b.t. het onderzoeksluik.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Stijn Gryp
voorzitter

Inhoud

Krachtlijnen	5
Advies	6
1. Decretale verankering is positieve evolutie	7
2. Kwaliteit garanderen binnen budgettair kader	7
3. Doelmatigheid versterken via governance	8
4. Onderzoeksopdracht verbreden in decreet	9
Bibliografie	11
Bijlagen	12

Krachtlijnen

De SERV verstrekt een positief advies over de uitbreiding van de decretale opdrachten van het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring van de Vlaamse Gemeenschap (ECOOM). Deze hervorming kadert binnen een bredere rationalisatie van de kennisinfrastructuur in de bevoegdheden Werk (en Sociale Economie). Ze regelt het verderzetten en decretaal verankeren van de opdrachten van het Steunpunt Werk, en verankert langlopend onderzoek inzake arbeidsmarkt en sociale economie binnen ECOOM.

In dit advies formuleert de SERV drie aandachtspunten m.b.t. deze hervorming:

- **Kwaliteit garanderen binnen budgettair kader**

De SERV adviseert om prioriteiten te stellen binnen de steunpuntwerking en om met het budget te focussen op het continueren van de kernopdrachten op dezelfde kwalitatieve wijze. Om de beoogde efficiëntiewinsten te realiseren, is het aangewezen om de operationele werking verder te zetten en de sterke merken 'Steunpunt Werk' en 'ECOOM' te behouden, net als hun websites.

- **Doelmatigheid versterken via governance**

Eén expertisecentrum voor heel het recent samengevoegde DWEWIS biedt een unieke kans om linken te leggen tussen de beleidsvelden Werk, Competenties en Economie en synergieën te realiseren. Binnen die nieuwe structuur willen de Vlaamse sociale partners de positief geëvalueerde samenwerking verderzetten door samen input te leveren voor een vraaggestuurd onderzoeksprogramma, kruisbestuiving te faciliteren bij kenniscreatie, een hefboom te vormen voor kennisdeling en -benutting, en als actief lid op te treden binnen de expertengroep rond competentieprognoses binnen ECOOM.

- **Onderzoeksopdracht verbreden in decreet**

De SERV pleit ervoor om net als in de Nota aan de Vlaamse Regering te spreken over 'beleidsrelevant' i.p.v. 'langlopend' onderzoek en zo de decretale basis voldoende breed te maken. De SERV vraagt ook verduidelijking over:

- De termijn van 'langlopend' onderzoek;
- De middelen van het VIONA-onderzoeksprogramma en het Expertisecentrum Innovatieve leerwegen die niet ingekanteld worden in ECOOM;
- De scope van de nieuwe kennisagenda;
- De onderzoekslijn rond competenties en levenslang leren na de stopzetting van het Expertisecentrum Innovatieve Leerwegen.

Advies

Met deze wijziging van het W&I-decreet¹ worden de opdrachten van het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring van de Vlaamse Gemeenschap (ECOOM) uitgebreid met data- en onderzoekopdrachten die cruciaal zijn voor het Vlaamse arbeidsmarktbeleid. Daarmee zet de Minister een belangrijke stap in het realiseren van de ambitie uit de beleidsnota Werk 2024-2029 om een meerjarige kennisagenda te lanceren.

De uitbreiding van de decretale opdrachten van ECOOM regelt twee aspecten van een bredere rationalisatie van de kennisinfrastructuur in de bevoegdheden Werk (en Sociale Economie) na evaluatie van de kennisinfrastructuur², namelijk:

- Het verderzetten en decretaal verankeren van de opdrachten van het Steunpunt Werk, dat sinds 1991 wordt ingericht via subsidies voor opeenvolgende periodes van 5 jaar. De beheersovereenkomst van het huidige Steunpunt Werk eindigt op 31 december 2025. Hij werd in 2024 positief geëvalueerd door onafhankelijke onderzoekers, beleidsexperten en wetenschappelijke experts³.
- Het decretaal verankeren van langlopende onderzoekopdrachten voor het arbeidsmarktbeleid en het beleid rond sociale economie. Beleidsrelevant werkgelegenheidsonderzoek dat eerder verliep via het VIONA-onderzoeksprogramma en het Expertisecentrum Innovatieve Leerwegen kan zo vanuit één cockpit aangestuurd worden.

De SERV verstrekt een positief advies over de uitbreiding van de decretale opdrachten van ECOOM. De Vlaamse sociale partners adviseerden eerder al om het Steunpunt structureel te verankeren na positieve evaluatie.⁴ Naast de positieve appreciatie van het ontwerpdecreet formuleert de SERV in dit advies drie aandachtspunten m.b.t. de volgende aspecten van de hervorming:

- het blijven garanderen van de kwaliteit binnen het beperkt budgettair kader;
- het versterken van de doelmatigheid van de opdrachten via het governance-model;
- het voldoende breed opnemen van de onderzoekopdracht in het decreet.

¹ Het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2009

² ten Hoeve, Y., de Ruig, L., Bohlmeijer, C. (De Beleidsonderzoekers) en de Craen, E. (AEF) (2024)

³ Abraham, E., Sempels, Y., De Rouck, E. & Valsamis, D. (2024)

⁴ Zie o.a. Advies beleidsnota Werk 2024-2029 en Oproep en advies Betere overheidsdata voor sterk beleidsonderzoek en goed bestuur (2021)

1. Decretale verankering is positieve evolutie

De SERV is tevreden dat het Steunpunt Werk decretaal wordt verankerd. Daarmee geeft de minister gevolg aan eerdere SERV-adviezen om het Steunpunt structureel te verankeren.⁵ De Vlaamse sociale partners bevestigen dat het essentieel is om de continuïteit van de steunpuntopdrachten te garanderen en om de cijfers beschikbaar te houden voor alle overheden, stakeholders, media en het brede publiek. De verankering biedt bovendien een langetermijnperspectief. Hierdoor kan de aanwezige expertise beter worden behouden en is er de nodige ruimte voor langdurige projecten en innovatie.

Voortbouwen op evaluatieresultaten is een goed voorbeeld van evidence-informed beleid. Met dit voorstel volgt de minister de aanbevelingen van experts in de steunpuntevaluatie (generaties 2021-2025 en 2016-2020). Ook in 2028 wordt op het einde van de huidige convenantsperiode van ECOOM een evaluatie voorzien ter voorbereiding van het nieuwe convenant zodat waar nodig kan worden bijgestuurd.

2. Kwaliteit garanderen binnen budgettair kader

De SERV adviseert om prioriteiten te stellen binnen de steunpuntwerking en met het budget te focussen op het continueren van de kernopdrachten op dezelfde kwalitatieve wijze, in het bijzonder m.b.t. arbeidsmarktindicatoren en -projecties, en de kruispuntfunctie voor arbeidsmarktdata. In 2026 worden de budgetten voor arbeidsmarktmonitoring en -projecties op het niveau van 2021 gehouden, respectievelijk 750 keuro en 330 keuro. In 2027 blijft dat budget behouden voor arbeidsmarktmonitoring, terwijl het budget voor projecties deels (40k) verschuift naar langlopend onderzoek (i.e. 162 keuro in 2026 en 202 keuro in 2027). De niet-indexering van de middelen betekent de facto een besparing. De evaluatie van het Steunpunt leert dat experts een budgetverhoging noodzakelijk vinden om dezelfde output en werkzaamheden op te leveren. Dat impliceert dat moet worden bekeken welke opdrachten kunnen worden gerealiseerd binnen het voorgestelde financieel kader, idealiter met een mix van startende en ervaren onderzoekers.

Om de beoogde efficiëntiewinsten te realiseren, is het aangewezen om de operationele werking verder te zetten. Contacten, datamachtigingen, methodologische expertise etc. mogen niet verloren gaan om op 1 januari 2026 een vlotte doorstart te kunnen maken met het nieuwe Steunpunt binnen ECOOM. De SERV adviseert ook om de sterke merken 'Steunpunt Werk' en 'ECOOM' te behouden. De respectievelijke websites hebben een grote naamsbekendheid en werden doorheen de jaren geoptimaliseerd. Het behoud van de websites en de merkidentiteit

⁵ Zie o.a. Advies beleidsnota Werk 2024-2029 en Oproep en advies Betere overheidsdata voor sterk beleidsonderzoek en goed bestuur (2021)

draagt bij aan de kostenefficiëntie van de hervorming. Het helpt gebruikers ook hun weg te vinden in de nieuwe structuur.

3. Doelmatigheid versterken via governance

Eén expertisecentrum voor heel het recent samengevoegde DWEWIS biedt een unieke kans om linken te leggen tussen de beleidsvelden Werk, Competenties en Economie. Dat kan bijdragen tot de realisatie van sterkere synergieën tussen verschillende onderzoekslijnen en, daaruit voortvloeiend, meer integraal beleid. Het biedt ook mogelijkheden voor organisatorische vereenvoudiging en samenwerking tussen universiteiten en hogescholen.

De Vlaamse sociale partners willen de positief geëvalueerde samenwerking verderzetten binnen de nieuwe structuur. Door het delen van hun expertise, ervaring en netwerk zijn ze volgens de evaluaties van de kennisinfrastructuur en van het Steunpunt Werk een actieve en gewaardeerde partner om o.a. relevante onderzoeksthema's te identificeren en de gegenereerde kennis te verspreiden. De sociale partners zien vier complementaire kanalen om het arbeidsmarktonderzoek binnen ECOOM samen actief te ondersteunen en te versterken, naast de jaarlijkse bespreking binnen de VESOC-werkgroep.

- **Input voor vraaggestuurd onderzoeksprogramma.** Het is belangrijk om het onderhandelingsproces met ECOOM over een sterk, impactsvol, en beleidsrelevant pakket aan monitoring, arbeidsmarktprojecties en langlopend onderzoek te laten voeden door strategische stakeholders, waaronder de sociale partners, om te blijven werken vanuit de noden op de arbeidsmarkt. De evaluatiestudies benadrukken de meerwaarde hiervan:
 - Binnen de steunpuntwerking worden de inhoudelijke aansturing en het signaleren van beleidsnoden door de sociale partners als lid van de stuurgroep positief geëvalueerd. De beleidsexperten willen een sterkere wisselwerking tussen het Steunpunt, het beleid en de sociale partners, o.a. door meer gezamenlijke reflectie over data en cijfers.
 - Een centrale aanbeveling uit de evaluatie van de kennisinfrastructuur is om te *'zorgen voor meer interactie met kennisgebruikers, om kennisbehoeften en de meerwaarde van een potentieel onderzoek scherper in beeld te krijgen'*. Vanuit hun rechtstreekse link met het werkveld kunnen de sociale partners gevoeligheden, trends en behoeften capteren en zo helpen het nodige onderscheid te maken tussen onderzoek dat 'nice-to-know' en 'need-to-know' is. Volgens het model van de VIONA-stuurgroep zou overleg tussen het Kabinet, de administratie en de sociale partners input kunnen leveren voor de onderhandelingen tussen de Minister van Werk en de Vlaamse Regering, en ECOOM.
- **Kruisbestuiving bij kenniscreatie.** De sociale partners willen zich engageren om de informatiedoorstroom vanuit andere instrumenten binnen de kennisinfrastructuur te garanderen. Ook de studies en de periodieke enquêtes die sociale partners uitvoeren binnen de SERV/Stichting Innovatie en Arbeid maken daar bijvoorbeeld deel van uit (zie Bijlagen). Daarnaast toont de evaluatie van de kennisinfrastructuur de nauwe betrokkenheid van de sociale partners bij elk element van het kennisecosysteem voor het arbeidsmarktbeleid.

Hierdoor kunnen ze linken leggen over instrumenten heen en er mee voor zorgen dat alle elementen van de kennisinfrastructuur op elkaar afgestemd zijn zodat ze elkaar versterken. Een goede wisselwerking met de equipe binnen ECOOM maakt kruisbestuiving mogelijk en verhoogt de efficiëntie van het onderzoek.

- **Hefboom voor kennisdeling en -benutting.** Met deze hervorming wil de minister inzetten op de effectieve benutting van de ontwikkelde kennis in het beleid. Volgens de evaluatie van de kennisinfrastructuur vergroot de betrokkenheid van de sociale partners het draagvlak voor beleidskeuzes die voortkomen uit onderzoek en helpt het om daaraan gekoppelde beleidskeuzes tastbaar te maken. De sociale partners dragen volgens de evaluatie vanuit hun betrokkenheid ook bij aan de formele en informele verspreiding van kennis.
- **Lid van expertengroep rond competentieprognoses.** De Beleidsnota Werk 2024-2029 stelt dat het Partnerschap Levenslang Leren wordt omgevormd naar een expertengroep bestaande uit sectorale experts van grote innovatieve bedrijven en instituties, arbeidsmarktexperten, onderwijs- en levenslang leren specialisten, en sociale partners om de macroprognoses naar het brede werkveld te vertalen. De SERV stelt voor om dit ook binnen ECOOM te organiseren.

Volgens deze argumenten is het aangewezen om de rol van de sociale partners binnen ECOOM verder te zetten voor de inhoudelijke aansturing en opvolging van het steunpunt werk en het beleidsrelevant onderzoek rond werk en sociale economie. Daarom vragen de sociale partners dat inspraak in diverse fasen mogelijk blijft met respect voor de duidelijk onderscheiden rollen van wetenschappelijke onderzoekers, beleidsmakers en stakeholders zoals de sociale partners.

4. Onderzoeksopdracht verbreden in decreet

De SERV pleit ervoor om net als in de Nota aan de Vlaamse Regering te spreken over 'beleidsrelevant' i.p.v. 'langlopend' onderzoek en zo de decretale basis voldoende breed te maken. De evaluatoren van de kennisinfrastructuur raden aan om capaciteit voor kenniscreatie expliciet te reserveren voor de volgende typen kennis: strategische langetermijnvragen, kennis-syntheses, ad hoc beleidsgerichte studies, arbeidsmarktdata en -prognoses, evaluaties, en doorvertaling van kennis naar de praktijk. Een verbreding van de formulering in het decreet is nodig om al deze vormen van onderzoek te capteren die niet worden gevat door 'langlopend onderzoek'. Een bredere formulering creëert de nodige ruimte om urgente kennisvragen tijdig te programmeren en sluit niet uit dat op korte termijn wordt gefocust op langlopend onderzoek.

Tot slot vraagt de SERV verduidelijking over de volgende zaken m.b.t. de onderzoeksopdracht:

- Welke **termijn** geldt als 'langlopend' voor een onderzoeksproject?

- Wat gebeurt er met de **middelen** van het VIONA-onderzoeksprogramma en het Expertisecentrum Innovatieve leerwegen die niet ingekanteld worden in ECOOM⁶? In welke mate worden zij gebruikt door de studiedienst van DWEWIS voor het uitvoeren van evaluatie en ander (ad hoc) onderzoek?
- Zal de **nieuwe kennisagenda** met inhoudelijke kennisdomeinen gelinkt aan de strategische doelstellingen van de beleidsnota's Werk en Sociale Economie de opdrachten van ECOOM overstijgen? Zal de kennisagenda het volledige kennisecosysteem (zie Bijlagen) omvatten?
- Voor de **onderzoekslijn rond competenties en levenslang leren** vraagt de SERV om na de stopzetting van het Expertisecentrum Innovatieve Leerwegen te blijven ingaan op flankerend beleid, op de verspreiding van de opgeleverde publicaties en instrumenten, en op de kwalitatieve dimensie van levenslang leren (naast o.a. monitoring en prognoses).

⁶ De evaluatie van de kennisinfrastructuur stelt dat er binnen het VIONA-programma jaarlijks richtinggevend €500.000 voor onderzoek worden ingezet, afhankelijk van de beschikbare onderzoeksmiddelen en van de nood aan financiering van andere onderzoeksprojecten (buiten het VIONA-kader). Het Expertisecentrum voorziet in haar jaarlijkse begroting circa € 350.000 voor onderzoeksdoeleinden. Het totaal budget van € 850.000 ligt aanzienlijk hoger dan de voorziene € 162.000 voor langlopend onderzoek binnen ECOOM (zie ook §2 p. 7).

Bibliografie

SERV-publicaties

Advies Beleidsnota Werk 2024-2029 (26 november 2024): <https://www.serv.be/node/16802>

Oproep en advies Betere overheidsdata voor sterk beleidsonderzoek en goed bestuur (13 september 2021): <https://www.serv.be/node/14560>

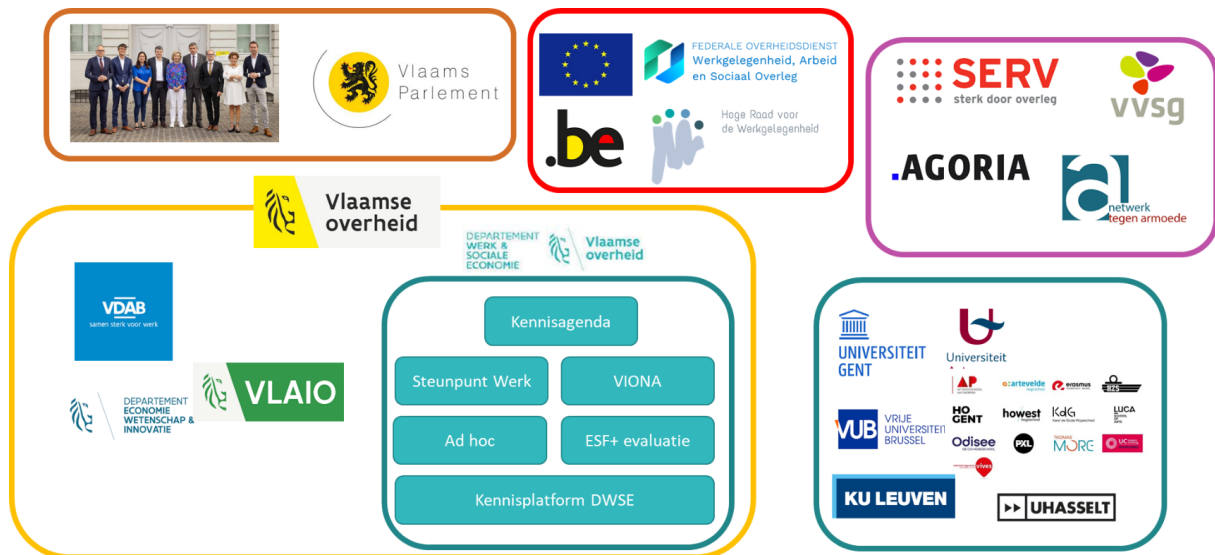
Evaluatiestudies

Abraham, E., Sempels, Y., De Rouck, E. & Valsamis, D. (2024). *Evaluatie Steunpunt Werk*. Rapport in opdracht van het Departement Werk en Sociale Economie. Brussel: IDEA Consult.

ten Hoeve, Y., de Ruig, L., Bohlmeijer, C. (De Beleidsonderzoekers) en de Craen, E. (AEF) (2024). *Evaluatie kennisinfrastructuur voor Werk en Sociale Economie*. Onderzoek in opdracht van het departement voor Werk en Sociale Economie.

Bijlagen

Figuur 1: Overzicht van het kennisecosysteem voor het arbeidsmarktbeleid anno 2024

Bron: Presentatie van Departement Werk en Sociale Economie (WSE) in ten Hoeve, Y., de Ruig, L., Bohlmeijer, C. (De Beleidsonderzoekers) en de Craen, E. (AEF) (2024). Evaluatie kennisinfrastructuur voor Werk en Sociale Economie. Onderzoek in opdracht van het departement voor Werk en Sociale Economie.